Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2023/1072

15.12.2023

P9_TA(2023)0203

Plán pre sociálnu Európu: dva roky po samite v Porte

Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. mája 2023 o pláne smerovania k sociálnej Európe – dva roky po sociálnom samite v Porte (2023/2586(RSP))

(C/2023/1072)

Európsky parlament,

— so zreteľom na Európsky pilier sociálnych práv (EPSP) slávnostne vyhlásený Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017,

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 4. marca 2021 s názvom Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv (COM(2021)0102),

— so zreteľom na Portské vyhlásenie Európskej rady z 8. mája 2021,

— so zreteľom na oznámenie Komisie zo 7. septembra 2022 o európskej stratégii v oblasti starostlivosti (COM(2022)0440),

— so zreteľom na odporúčanie Rady z 8. decembra 2022 týkajúce sa prístupu k cenovo dostupnej, vysokokvalitnej dlhodobej starostlivosti ([1]),

— so zreteľom na odporúčanie Rady z 30. januára 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie ([2]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. marca 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie ([3]),

— so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na návrh uznesenia Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci,

A. keďže udržateľný rozvoj je základným cieľom EÚ; keďže medzi tri vzájomne prepojené piliere udržateľného rozvoja patrí hospodársky, sociálny a environmentálny pilier; keďže udržateľný rozvoj je okrem iného založený na plnej zamestnanosti, sociálnom pokroku a spravodlivosti; keďže kľúčovým základným cieľom EÚ, stanoveným v článku 3 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (Zmluva o EÚ), je dosiahnuť vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo smerujúce k úplnej zamestnanosti a sociálnemu pokroku; keďže v súčasnosti sa kladie dôraz na hospodársku a environmentálnu udržateľnosť;

B. keďže Európsky pilier sociálnych práv bol vyhlásený v roku 2017 v Göteborgu, keď sa stanovilo 20 zásad a súbor sociálnych pravidiel smerom k silnej sociálnej Európe, ktorá je spravodlivá, inkluzívna a ponúka množstvo príležitostí v 21. storočí; keďže na sociálnom samite v Porte v máji 2021 Rada prijala tri hlavné ciele na rok 2030 týkajúce sa zamestnanosti, odbornej prípravy a chudoby; keďže do roku 2030 by malo byť zamestnaných aspoň 78 % obyvateľstva vo veku 20 až 64 rokov; keďže kvalita pracovných miest a pracovné podmienky zostávajú mimo rozsahu tohto cieľa; keďže každoročne by sa na odbornej príprave malo zúčastňovať aspoň 60 % všetkých dospelých; keďže počet ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením by mal do roku 2030 klesnúť aspoň o 15 miliónov – z čoho 5 miliónov by mali tvoriť deti; keďže podľa Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj sa riziko zostupnej mobility domácností s nižšími strednými príjmami za posledné dve desaťročia zvýšilo a očakáva sa, že tento trend sa bude naďalej posilňovať ([4]); keďže tri hlavné ciele neznamenajú úplné vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv;

([1]) Ú. v. EÚ C 476, 15.12.2022, s. 1.
([2]) Ú. v. EÚ C 41, 3.2.2023, s. 1.
([3]) Prijaté texty, P9_TA(2023)0076.
([4]) OECD, A Broken Social Elevator? How to Promote Social Mobility (Pokazený sociálny výťah? Ako podporovať sociálnu mobilitu), OECD Publishing, Paríž, 15. júna 2018.

C. keďže hlavné ciele stanovené Komisiou členské štáty realizovali v uplynulom roku; keďže dodatočné krízy, ktoré vznikli od stanovenia týchto cieľoch, vytvorili dodatočný tlak na dosiahnutie týchto cieľov; keďže päť členských štátov dosiahlo svoje národné ciele v oblasti zamestnanosti a polovica členských štátov prekročila cieľ 78 % zamestnanosti; keďže však z prognóz vyplýva, že nie všetky členské štáty dosiahnu stanovený cieľ v oblasti zamestnanosti do roku 2030 ([5]);

D. keďže sociálne hospodárstvo je kľúčovou hnacou silou vykonávania Európskeho piliera sociálnych práv a môže aktívne prispieť k dosiahnutiu hlavných cieľov do roku 2030;

E. keďže inflácia na úrovni EÚ zvýšila životné náklady priemernej domácnosti o približne 10 %, výskyt materiálnej a sociálnej deprivácie približne o 2 % a mieru energetickej chudoby a absolútnej peňažnej chudoby približne o 5 %; keďže vo vybraných členských štátoch a medzi zraniteľnými skupinami sa očakáva, že zodpovedajúce účinky na životné podmienky budú ešte niekoľkokrát horšie; keďže je pravdepodobné, že tým sa prehĺbia existujúce rozdiely v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia v celej EÚ ([6]); keďže Európa potrebuje novú víziu, aby sa do roku 2050 stala inovatívnou priemyselnou lokalitou, najmä v súvislosti so zákonom USA o znižovaní inflácie (*Inflation Reduction Act*) a ďalšími podobnými investičnými plánmi iných krajín mimo EÚ;

F. keďže podľa nadácie Eurofound nebol v žiadnom členskom štáte v roku 2021 dosiahnutý cieľ 60 % týkajúci sa kurzov odbornej prípravy (platených zamestnávateľom); keďže z údajov takisto vyplýva, že kurzy odbornej prípravy boli najmenej ponúkané tým, ktorí ich najviac potrebujú (mladí ľudia, ľudia s nižšou úrovňou dosiahnutého stupňa vzdelania a ľudia na nízkokvalifikovaných pracovných pozíciách);

G. keďže Komisia v septembri 2022 predložila európsku stratégiu v oblasti starostlivosti a Rada v decembri 2022 prijala odporúčanie Rady o dlhodobej starostlivosti k vykonávaniu zásady 18 Európskeho piliera sociálnych práv; keďže pandémia ochorenia COVID-19 odhalila a zvýraznila neudržateľné pracovné podmienky profesionálnych opatrovateľov, vysokú záťaž neformálnych opatrovateľov pri absencii služieb formálnej starostlivosti a vysokú mieru vystavenia osôb, ktoré potrebujú starostlivosť, infekciám, závažným ochoreniam a riziku úmrtia; keďže sa ukázalo, že komunitná a domáca starostlivosť znižujú vystavenie osôb, ktoré potrebujú starostlivosť, infekciám; keďže Výbor pre sociálnu ochranu vo svojej správe o dlhodobej starostlivosti za rok 2021 odhalil, že potreby dlhodobej starostlivosti zvyšujú riziko chudoby a sociálneho vylúčenia; keďže vzhľadom na demografický vývoj by sa mala zlepšiť dostupnosť dlhodobej starostlivosti a tá by mala zabezpečovať nezávislosť a kvalitu starostlivosti, zabezpečovať udržateľné pracovné podmienky a podporovať neformálnych opatrovateľov;

1. opätovne zdôrazňuje význam prijatia záverov zo sociálneho samitu v Porte v roku 2021, v ktorých sa zdôrazňuje, že stále žijeme v nevídaných časoch; konštatuje, že ochorenie COVID-19 a neutíchajúca ruská útočná vojna proti Ukrajine na našom prahu viedli ku kríze životných nákladov a k energetickej kríze, ktoré najviac postihujú najzraniteľnejšie skupiny v našej spoločnosti, čo vedie k prehĺbovaniu nerovností; opätovne zdôrazňuje význam Európskeho piliera sociálnych práv ako hlavného kompasu k sociálnejšej Európe a v tejto súvislosti víta akčný plán na jeho realizáciu; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby využívali sociálne inovácie ako kľúčovú hnaciu silu pri riešení socioekonomických výziev, a naliehavo ich žiada, aby zohľadnili odporúčanie Európskeho parlamentu uvedené v jeho uznesení o akčnom pláne EÚ pre sociálne hospodárstvo ([7]); zdôrazňuje však, že výsledné hlavné ciele na rok 2030 stanovené Komisiou a schválené Radou v oblasti zamestnanosti, zručností a chudoby nepostačujú na zabezpečenie jeho úplného zavedenia; zdôrazňuje, že Európsky pilier sociálnych práv je silným nástrojom na zabezpečenie toho, aby európsky projekt mohol fungovať ako pevný štít, ktorý chráni zdravie, bezpečnosť a životné podmienky svojich obyvateľov; zdôrazňuje, že sociálny dialóg, demokracia na pracovisku a právo na kolektívne vyjednávanie sú kľúčom k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv a dosiahnutie vzostupnej konvergencie životných a pracovných podmienok v Európe;

2. vyzýva Komisiu a Radu, aby prijali opatrenia na zmiernenie vplyvu týchto kríz na ľudí a na trhy práce členských štátov s cieľom udržať vysokú mieru zamestnanosti a vysoké sociálne príspevky prostredníctvom vytvárania kvalitných pracovných miest; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zlepšili fungovanie trhov práce a podporovali integráciu žien, mladých ľudí a zraniteľných skupín do trhu práce; vyzýva preto Komisiu, členské štáty a sociálnych partnerov, aby pracovali na tom, aby do roku 2030 dosiahli minimálne 80 % pokrytie kolektívnym vyjednávaním s cieľom zlepšiť životné a pracovné podmienky v EÚ, čo prispeje k dobrým podmienkam v práci a vzostupnej sociálnej konvergencii a zníži

([5]) Európska komisia, Komisia víta ciele členských štátov v oblasti sociálnejšej Európy do roku 2030, 16. júna 2022.
([6]) Menyhert, B., The effect of rising energy and consumer prices on household finances, poverty and social exclusion in the EU (Vplyv rastúcich cien energií a spotrebiteľských cien na financie domácností, chudobu a sociálne vylúčenie v EÚ), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2022.
([7]) Uznesenie Európskeho parlamentu zo 6. júla 2022 o akčnom pláne EÚ pre sociálne hospodárstvo (Ú. v. EÚ C 47, 7.2.2023, s. 171)

chudobu pracujúcich, sociálne vylúčenie a rozdiely v odmeňovaní; konštatuje, že chudobu pracujúcich treba riešiť zabezpečením dôstojných miezd; zdôrazňuje potrebu výrazne zvýšiť využívanie programov zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie s cieľom posilniť postavenie pracovníkov a konkurencieschopnosť;

3. víta prijatie smernice o primeraných minimálnych mzdách v EÚ ([8]) a smernice o transparentnosti odmeňovania ([9]); žiada Radu, aby sa dohodla na všeobecnom prístupe týkajúcom sa smernice o práci pre platformy ([10]) s cieľom zlepšiť ochranu a pracovné podmienky pracovníkov v platformovom hospodárstve a vytvoriť spravodlivú hospodársku súťaž; víta záväzok Komisie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci; zdôrazňuje potrebu ďalších opatrení na dosiahnutie cieľa nulového počtu úmrtí na pracovisku; víta záväzok Komisie predložiť legislatívny návrh po prijatí uznesenia Európskeho parlamentu z 2. februára 2023 ([11]); víta začatie dvojfázovej konzultácie so sociálnymi partnermi EÚ;

4. konštatuje, že aj s nástrojom dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE) ako súčasť európskeho systému zaistenia v nezamestnanosti trvajú hospodárske dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19 dlhšie, než sa očakávalo; zdôrazňuje však, že vďaka tomuto nástroju boli zachránené tisícky pracovných miest a že otras na pracovnom trhu bol menej vážny, než sa očakávalo; v tejto súvislosti konštatuje, že tento nástroj by sa mal používať naďalej, kým trvá súčasná výnimočná situácia, mal by byť naďalej založený na úveroch a rýchlo aktivovaný v prípade nových vonkajších finančných alebo hospodárskych otrasov;

5. je veľmi znepokojený celkovou eróziou skupín so strednými príjmami v EÚ, ktoré sú oporou našich hospodárstiev, kľúčovými prispievateľmi do našich národných systémov sociálnej ochrany a sú nevyhnutné pre stabilitu našich demokracií, a teda hospodárskou polarizáciou, najmä rastúcou veľkosťou skupín s nízkymi príjmami v dôsledku hospodárskeho poklesu, nepriaznivého vývoja na trhu práce a daňových reforiem prijatých v posledných rokoch; v tejto súvislosti žiada, aby EÚ vypracovala akčný plán na zväčšenie veľkosti skupín so strednými príjmami a ich konsolidáciu;

6. víta oznámenie Komisie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“ s cieľom racionalizovať a zjednodušiť požiadavky na podávanie správ o 25 % pre každú z ekologických, digitálnych a hospodárskych tematických oblastí a predloženie návrhu Komisie na dosiahnutie tohto cieľa do jesene 2023; vyzýva Komisiu, aby urýchlene preukázala tento záväzok, čím sa zlepší konkurencieschopnosť všetkých podnikov v EÚ vrátane malých a stredných podnikov (MSP) a zlepšia sa základné podmienky sociálnej spravodlivosti a prosperity; pripomína, že MSP sú základom našej sociálnej súdržnosti;

7. zdôrazňuje význam znižovania nerovností v príjmoch a boja proti chudobe, keďže v roku 2021 bolo 21,7 % obyvateľov EÚ (95,4 milióna ľudí) ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením, a v tejto súvislosti vyzýva na prijatie záväzku dosiahnuť cieľ EÚ v oblasti chudoby; pripomína zásadu 14 Európskeho piliera sociálnych práv, v ktorej sa uvádza, že každý, kto nemá dostatok prostriedkov, má právo na primerané dávky minimálneho príjmu zabezpečujúce dôstojný život vo všetkých etapách života; opätovne zdôrazňuje body uvedené vo svojom uznesení z 15. marca 2023 o primeranom minimálnom príjme zaručujúcom aktívne začleňovanie;

8. zdôrazňuje, že v súlade so zásadou 15 Európskeho piliera sociálnych práv má každý v starobe právo na prostriedky, ktoré mu umožnia dôstojný život, a že pracovníci a samostatne zárobkovo činné osoby v dôchodkovom veku majú právo na dôchodok zodpovedajúci ich príspevkom a zabezpečujúci primeraný príjem; zároveň sa domnieva, že členské štáty by mali zaistiť dlhodobú bezpečnosť príjmu, aby boli minimálne dôchodky dostatočne vysoké na to, aby sa predišlo chudobe v starobe, a aby mali ženy a muži rovnaké príležitosti na nadobudnutie nárokov na dôchodok a na odstránenie rozdielov v dôchodkoch medzi mužmi a ženami; vyzýva členské štáty, aby podporovali cielené stimuly na uľahčenie postupného odchodu do dôchodku, okrem iného podporou pružného pracovného času a vhodnými úpravami pracovísk; opakuje výzvu sociálneho záväzku z Porta adresovanú Komisii a členským štátom, aby prijali opatrenia na posilnenie vnútroštátnych systémov sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť dôstojný život pre všetkých a zároveň zachovať udržateľnosť týchto systémov; zdôrazňuje, že Komisia by mohla prispieť k vytvoreniu dohovoru OSN o právach starších osôb;

([8]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2022, s. 33).

([9]) Návrh Komisie na smernicu Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa posilňuje uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty prostredníctvom transparentnosti odmeňovania a mechanizmov presadzovania (COM(2021)0093) zo 4. marca 2021.

([10]) Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zlepšení pracovných podmienok v oblasti práce pre platformy (COM(2021)0762) z 9. decembra 2021.

([11]) Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. februára 2023 s odporúčaniami pre Komisiu o revízii smernice o európskych zamestnaneckých radách (Prijaté texty, P9_TA(2023)0028).

9. vyzýva Komisiu, aby urýchlene prijala kroky nadväzujúce na pripravovanú iniciatívnu legislatívnu správu Európskeho parlamentu o kvalitných stážach v EÚ; víta vyhlásenie Európskeho roka zručností a zdôrazňuje, že k odbornej príprave a rekvalifikácii by mali mať prístup predovšetkým ľudia pracujúci v priemysle a v odvetviach, ktoré sa musia zmeniť od základov, aby v nich mohla nastať zelená a digitálna transformácia, pričom sa nesmie na nikoho zabudnúť; zdôrazňuje úlohu sociálnych partnerov pri vypracúvaní stratégií zvyšovania úrovne zručností pre zelené hospodárstvo na všetkých úrovniach s cieľom zabezpečiť, aby sa takáto odborná príprava uskutočňovala bez znižovania miezd a bola považovaná za pracovný čas, ako aj poskytnúť podrobné informácie o zručnostiach potrebných pre dvojakú transformáciu; vyzýva Komisiu, aby predložila legislatívny návrh o európskom preukaze sociálneho zabezpečenia s cieľom poskytnúť národným orgánom, ako sú inšpektoráty práce a inšpektoráty sociálneho zabezpečenia, a sociálnym partnerom zapojeným do inšpekcií práce a sociálneho zabezpečenia nástroj fungujúci v reálnom čase na účinné presadzovanie vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov EÚ;

10. víta záväzok Komisie predložiť do konca roka 2023 návrh o vytvorení preukazu EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorý by bol uznávaný vo všetkých členských štátoch; víta prebiehajúce rokovania sociálnych partnerov o telepráci a tzv. práve odpojiť sa s cieľom predložiť právne záväznú dohodu vykonávanú na základe smernice; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa usilovali o urýchlené vykonanie európskej stratégie v oblasti starostlivosti na podporu opatrovateľov; vyzýva členské štáty, aby vykonali odporúčanie Rady o cenovo dostupnej a kvalitnej dlhodobej starostlivosti; víta iniciatívu Komisie zaviesť komplexný prístup k duševnému zdraviu a opakuje svoju výzvu na prijatie smernice o psychologických rizikách a dobrých podmienkach v práci;

11. konštatuje, že hoci Komisia predložila mnoho legislatívnych a nelegislatívnych iniciatív, EÚ zatiaľ nedosiahla úplné vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv; zdôrazňuje, že je potrebné akčný plán pravidelne preskúmavať; zdôrazňuje, že je nevyhnutné, aby Komisia a členské štáty vykonali ďalšie legislatívne kroky s cieľom zabezpečiť úplné vykonanie Európskeho piliera sociálnych práv, pričom osobitný dôraz treba klásť na vykonávanie zásad 11 (starostlivosť o deti), 12 (sociálna ochrana), 19 (bývanie) a 20 (základné služby); zdôrazňuje, že budúci akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv by mal byť podporený integrovanou stratégiou EÚ v oblasti boja proti chudobe, ktorá bude riešiť viacrozmerný charakter sociálneho vylúčenia;

12. vyzýva na prijatie konkrétnych opatrení na zabezpečenie dodržiavania práva na vzdelanie a odbornú prípravu pre všetkých, a to zaručením kvalitnej odbornej prípravy a plateného študijného voľna pre všetkých pracovníkov;

13. opakuje svoju výzvu, aby Rada prijala horizontálnu smernicu o nediskriminácii ([12]), ktorá čaká na schválenie od roku 2008, s cieľom zabezpečiť, aby sa v plnej miere vykonávala zásada 3 Európskeho piliera sociálnych práv (rovnaké príležitosti) a prísľuby zakladajúcich zmlúv EÚ týkajúce sa rovnakého zaobchádzania;

14. pripomína, že zásada 11 týkajúca sa starostlivosti o deti a podpory detí si vyžaduje prijatie ďalších opatrení na prelomenie generačného cyklu chudoby a zvýšenie sociálnej mobility; verí, že všetky deti by mali mať prístup k cenovo dostupným a kvalitným službám v oblasti vzdelávania a starostlivosti, najmä ku vzdelávaniu v ranom detstve; pripomína Komisii a členským štátom opakovanú výzvu Európskeho parlamentu, aby sa pridelilo viac finančných prostriedkov na Európsku záruku pre deti a vyčlenil sa na ňu rozpočet vo výške najmenej 20 miliárd EUR; vyzýva členské štáty, aby predložili svoje národné akčné plány a zabezpečili ich účinné vykonávanie, a aby reagovali na kľúčové zásady odporúčania Rady (EÚ) 2021/1004, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti ([13]); zdôrazňuje, že členské štáty by mali pokračovať v plnohodnotnom zavádzaní posilnenej záruky pre mladých ľudí;

15. domnieva sa, že obdobia poskytovania starostlivosti, keď opatrovateľ prejde na čiastočný pracovný úväzok alebo sa vzdá plateného zamestnania, by sa mali započítavať, pokiaľ ide o príspevky na dôchodok ([14]);

16. varuje, že v záujme správneho vykonávania zásady 12 je potrebné, aby sa v primeranej sociálnej ochrane zohľadňovali aktuálne trendy ako zmena klímy, digitalizácia hospodárstva a starnutie obyvateľstva, a je potrebné rozšíriť ju tak, aby zahŕňala riziká spojené s nerovnomerným vplyvom zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia na rôzne príjmové skupiny a pracovníkov v rôznych odvetviach, ako aj sociálne dôsledky premeny našich spoločností na klimaticky

([12]) Pozícia Európskeho parlamentu z 2. apríla 2009 k návrhu smernice Rady o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na náboženské vyznanie alebo vieru, zdravotné postihnutie, vek alebo sexuálnu orientáciu (Ú. v. EÚ C 137 E, 27.5.2010, s. 68).

([13]) Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti (Ú. v. EÚ L 223, 22.6.2021, s. 14).

([14]) Európska komisia, Záverečná správa skupiny na vysokej úrovni pre budúcnosť sociálnej ochrany a sociálneho štátu v EÚ, Úrad pre publikácie EÚ, Luxemburg, január 2023.

neutrálne spoločnosti; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby navrhli európsky akčný plán sociálnej ochrany, v ktorom sa zohľadnia riziká sociálneho vylúčenia vyplývajúce zo zmeny klímy a zo zhoršovania životného prostredia; vyzýva členské štáty, aby nadviazali na Sociálno-klimatický fond a položili základy pre rozvoj ekologických systémov sociálnej ochrany na vnútroštátnej úrovni s podporou EÚ;

17. víta spustenie platformy EÚ na boj proti bezdomovectvu a zdôrazňuje potrebu zabezpečiť podporu EÚ, aby sa splnili jej ambície a ciele podľa Lisabonskej deklarácie; zdôrazňuje, že podľa zásady 19 by sa osobám v núdzi mal poskytovať prístup ku kvalitnému sociálnemu bývaniu alebo pomoc s bývaním; naliehavo vyzýva Komisiu, aby vypracovala ambiciózny akčný plán, v súlade so zásadou subsidiarity, na dosiahnutie dostupného, ekologického a cenovo dostupného sociálneho bývania s cieľom uspokojiť potreby všetkých občanov EÚ v oblasti bývania a odstrániť bezdomovectvo do roku 2030; zdôrazňuje, že v súčasnom kontexte je potrebné skoncovať s energetickou chudobou a že je dôležité zakázať odpojenie zraniteľných domácností a energeticky chudobných spotrebiteľov v kritických obdobiach; opakuje svoju výzvu na prijatie zásady „bývanie ako prvé“ na podporu prístupu k bývaniu a konštatuje, že takéto bývanie by malo byť založené na zásadách univerzálneho dizajnu, aby sa zabezpečila jeho dostupnosť;

18. vyjadruje znepokojenie nad nedostatočným prístupom ku kvalitným základným službám vrátane vody, sanitácie, energie, dopravy, finančných služieb a digitálnej komunikácie pre ľudí v núdzi (zásada 20), keďže tieto služby sa dostali pod ďalší tlak; zdôrazňuje, že menej rozvinuté regióny a vidiecke a riedko osídlené oblasti boli neúmerne zasiahnuté, čo ešte viac prehlbuje rastúce hospodárske, sociálne a územné rozdiely medzi regiónmi EÚ; naliehavo vyzýva Komisiu, aby určila, ktoré prísnejšie sociálne ustanovenia v nariadení (EÚ) č. 360/2012 týkajúce sa služieb všeobecného hospodárskeho záujmu ([15]) sú potrebné, a aby na základe tohto posúdenia predložila revíziu s cieľom zlepšiť prístup k vode, sanitácii, energii, doprave, finančným službám a digitálnej komunikácii, ako aj k bývaniu;

19. opakuje svoju výzvu, aby vzhľadom na rámec Priemyselného plánu Zelenej dohody bolo financovanie z prostriedkov EÚ vrátane štátnej pomoci podmienené plnením cieľov verejnej politiky, najmä sociálnych požiadaviek, s cieľom ponúkať kvalitné pracovné miesta, podporovať kolektívne vyjednávanie, dodržiavať pracovné práva a normy EÚ a zabezpečiť lepšie pracovné podmienky; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili uplatňovanie sociálnej doložky v existujúcej smernici o verejnom obstarávaní ([16]) a zvážili revíziu tejto smernice na základe posúdenia vplyvu, aby sa ešte viac posilnili sociálne doložky vo verejných zákazkách a od hospodárskych subjektov a subdodávateľov sa požadovalo úplné rešpektovanie práva pracovníkov vrátane práva na kolektívne vyjednávanie a tým sa zohľadnila nedávno prijatá smernica o primeraných minimálnych mzdách v EÚ;

20. zdôrazňuje, že treba posilniť sociálny rozmer európskeho semestra a vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv, najmä vzhľadom na preskúmanie správy hospodárskych záležitostí; vyzýva Komisiu, aby zvážila navrhnutie nástroja pre rámec sociálnej konvergencie s cieľom zabrániť rizikám sociálnej konvergencie, odhaliť možné problémy pri riadnom vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a stanoviť sociálne ciele; domnieva sa, že riziká sociálnej divergencie by sa mali zahrnúť do odporúčaní pre jednotlivé krajiny a zohľadniť pri vymedzení spôsobov fiškálnych úprav;

21. domnieva sa, že na to, aby sa spravodlivá a sociálna Európa stala realitou a aby sa zabezpečila najvyššia úroveň sociálnej ochrany v rámci zelenej a digitálnej transformácie, treba zabezpečiť udržateľnú, spravodlivú a inkluzívnu Európu, v ktorej sú sociálne práva plne chránené a zaručené aspoň na rovnakej úrovni ako hospodárske a environmentálne normy; zdôrazňuje, že treba prijať opatrenia na posilnenie úlohy Európskeho piliera sociálnych práv, aby boli sociálne aspekty postavené na rovnakú úroveň ako hospodárske a environmentálne aspekty, a zabezpečiť, aby sociálne práva v Európe boli ústredným prvkom budúcich politík EÚ a aby sa sociálna konvergencia stala jednou z najvyšších politických priorít EÚ; konštatuje, že preto bude na vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv potrebné vynaložiť sociálne investície v rámci nadchádzajúcich iniciatív financovania a revízie viacročného finančného rámca;

22. opätovne vyzýva Komisiu, aby zrevidovala smernicu o dočasnej agentúrnej práci ([17]) s cieľom vytvoriť právny rámec na zabezpečenie dôstojných pracovných podmienok a rovnakého zaobchádzania so sezónnymi pracovníkmi v rámci EÚ a mobilnými pracovníkmi, ktorí majú uzavretú zmluvu na určitú dobu s agentúrami dočasného zamestnávania alebo akýmkoľvek iným typom sprostredkovateľa na trhu práce vrátane náborových agentúr, ako prisľúbila Komisia v Portskom vyhlásení;

([15]) Nariadenie Komisie (EÚ) č. 360/2012 z 25. apríla 2012 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc de minimis v prospech podnikov poskytujúcich služby všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ L 114, 26.4.2012, s. 8).

([16]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/24/EÚ z 26. februára 2014 o verejnom obstarávaní a o zrušení smernice 2004/18/ES (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 65).

([17]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/104/ES z 19. novembra 2008 o dočasnej agentúrnej práci (Ú. v. EÚ L 327, 5.12.2008, s. 9).

23. vyzýva Komisiu, aby predložila právny rámec na predvídanie a riadenie zmien súvisiacich so zelenou a digitálnou transformáciou vo svete práce, ktorý by sa zameriaval v prvom rade na význam ochrany vysokokvalitnej zamestnanosti tým, že by pracovníkov sprevádzal pri transformáciách trhu práce a poskytoval prístup k primeranej odbornej príprave, a v druhom rade na zapojenie sociálnych partnerov do rozhodovacích procesov, a to aj presadzovaním kolektívneho vyjednávania o predvídaní a riadení zmien;

24. opätovne zdôrazňuje význam dobre fungujúceho a efektívneho Európskeho orgánu práce (ELA) a vyzýva Komisiu, aby využila príležitosť, ktorú ponúka hodnotenie, ktoré sa má uskutočniť 1. augusta 2024, na predloženie legislatívneho návrhu na preskúmanie rozsahu pôsobnosti zakladajúceho nariadenia ELA ([18]) a využitie jeho plného potenciálu, najmä pokiaľ ide o vyšetrovacie právomoci ELA;

25. opätovne zdôrazňuje právo na prístup k ľudskému zásahu a právo nepodliehať rozhodnutiu založenému len na automatizovanom spracúvaní, ako sa uvádza vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov ([19]); zdôrazňuje potrebu prijatia opatrení EÚ na ďalšie začlenenie zásady „kontroly človekom“ do sveta práce a na reguláciu algoritmického riadenia; vyzýva Komisiu, aby zvážila legislatívny návrh o umelej inteligencii na pracovisku;

26. vyzýva na silnejšiu integráciu akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv a súvisiacich stratégií vrátane strategického rámca EÚ pre Rómov, stratégie pre rodovú rovnosť, stratégie boja proti bezdomovectvu a stratégie boja proti rasizmu;

27. požaduje, aby sa v súlade so závermi Konferencie o budúcnosti Európy a s uznesením Európskeho parlamentu z 9. júna 2022 o výzve na zvolanie konventu na účel revízie zmlúv ([20]) do zmlúv zahrnul protokol o sociálnom pokroku, ktorým sa zaručí, že práva pracovníkov, práva odborov a sociálne práva budú plne chránené a zabezpečené;

28. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade a Komisii.

([18]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1149 z 20. júna 2019, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán práce a ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 883/2004, (EÚ) č. 492/2011 a (EÚ) 2016/589 a ktorým sa zrušuje rozhodnutie (EÚ) 2016/344 (Ú. v. EÚ L 186, 11.7.2019, s. 21).

([19]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

([20]) Ú. v. EÚ C 493, 27.12.2022, s. 130.